

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Ирен Йорданова Пелтекова,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висшето образование 1. Педагогика, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Физическо възпитание и спорт – нетрадиционни спортове в образователната система) за нуждите на Департамента по спорт при Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Конкурсът е обявен на ДВ, бр. 35 от 18.04.2023 г.

Основание за представяне на рецензията: Участвам в състава на научно жури съгласно Заповед №РД 38-295 от 12.06.2023 г. на Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“

За участие в обявения конкурс е подала документи единственият кандидат:
гл. ас. д-р **Марина Николаева Недкова**

1. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Представените по конкурса документи от гл. ас. д-р **Марина Николаева Недкова**, съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (ППЗРАСРБ) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

В Картата за изпълнение на количествените изисквания е отчетено съответствие с критериите, установени в Закона равно на 463 точки при необходими за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“ по ПН 1.3. Педагогика на обучението по ... 400 точки. Според правилника за условията и реда за придобиване на научна степен и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ няма допълнителни изисквания към кандидатите. Това ми позволява да заключа, че изпълнението по МНИ обхваща всички необходими групи критерии и кандидатурата покрива изискванията, предвидени в Закона.

Документите са старателно описани и систематизирани, което значително улеснява оценяването на представените материали за участие в конкурса.

2. Информация за кандидата – образователен статус, състезателна, учебно-преподавателска, треньорска, академична, научноизследователска и проектна дейност

Главен ас. д-р Марина Недкова е родена през 1983 г. През 2002 – 2006 г. се обучава в Национална спортна академия (НСА) „Васил Левски“, където получава диплома за ОКС „бакалавър“ по две специалности, а именно: първа специалност „Физическо възпитание“ с професионална квалификация „Учител по физическо възпитание“ и втора специалност „Спорт“ с професионална квалификация „Треньор по ски“. В периода 2006-2009 г. продължава обучението си в магистърска програма „Спортен мениджмънт“, отново в НСА „Васил Левски“ и получава диплома по специалността „Спортен мениджмънт“ с професионална квалификация „Магистър по спорен мениджмънт“. Прави впечатление избора на тема за защитата на дипломна работа за магистър, а именно „Изследване на някои страни от мениджмънта при провеждането на Международния традиционен турнир по ръгби-7 в България“. Това е показател за продължителния изследователски интерес на Марина Недкова към „нетрадиционните“ за България спортове. Като допълнителна професионална подготовка, кандидатът има свидетелство за професионална квалификация „Редактор в спортен отдел в радио, телевизия и преса“, специалност „Спорт“, специализация „Спортна журналистика“ от НСА „Васил Левски“, 2005 г. В творческата си автобиография, кандидатът посочва завършена допълнителна специализация „Мениджмънт на спортни обекти“ в High Sierra pools, Вирджиния, Мериленд, САЩ, 2009 г. Марина Недкова притежава сертификати за преминал курс по крикет, който ѝ дава право да провежда начално обучение по крикет на деца и младежи от ученическа и студентска възраст и международен сертификат за преминал международен курс на обучение по крикет, издаден от Международния крикет съюз през 2023 г. Тя е лицензиран инструктор по ски към Българска федерация по ски, има свидетелство за правоспособност на воден спасител от 2003 г. В представените документи, кандидатът Марина Недкова е приложила още много грамоти и сертификати, свързани с нейната професионална реализация и научно израстване, на които няма да се спирам поотделно, само ще отбележа, че те по убедителен начин допълват кандидатурата ѝ за участие в този конкурс.

През 2014 г. Марина Недкова успешно защитава в НСА „Васил Левски“ дисертация на тема „Нови подходи за усъвършенстване на физическото възпитание и спорта във висшите училища в Р. България“, за което ѝ е присъдена образователно и научна степен „доктор“ по специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (Включително Методика на

лечебната физкултура)“. Може да се каже, че впечатляващият образователен статус на Марина Недкова е фактор, който оказва влияние за последвалото академично израстване. През 2014 г. е назначена на длъжност „асистент“ в Департамента по спорт на СУ „Св. Климент Охридски“, където работи и досега като главен асистент. Преди да бъде назначена в СУ „Св. Климент Охридски“ Марина Недкова е била хоноруван преподавател в ВТУ „Тодор Каблешков“, НСА „Васил Левски“, ХТМУ и в Университета.

Състезателната биография на Марина Недкова показва, че десет години е състезателка по ски алпийски дисциплина в СК „Младост“, две години по ръгби в РК „НСА“ и с отбора за девойки старша възраст става Шампион на Р България, три години играе крикет в КК „НСА“, където печели Държавния шампионат за жени. Марина Недкова е част от националния отбор по крикет и Балкански шампион. Това е показател, че тя има изградени практически умения, технико-тактически и психологически знания по тези дисциплини, което несъмнено повишава качеството на настоящата ѝ преподавателска дейност.

Учебно-преподавателската заетост, видно от представената служебна бележка, за последните шест академични години е средно 454, 76, като през този период Марина Недкова е ползвала отпуск по майчинство. Гл. ас. д-р Марина Недкова има лекционни часове със студенти от специалност „Физическо възпитание и спорт“ и практически упражнения по учебната дисциплина „Спорт“ в следните видове спорт: ръгби, крикет, фитнес, зумба, туризъм, ски със студенти от всички факултети на СУ. През преподавателския си път е водила лекции и семинарни упражнения по „Теория и методика на физическото възпитание“ и „Дидактика на физкултурата“.

От учебната натовареност на гл. ас. Недкова може да съдим за нивото на нейните преподавателски умения, както и за адекватната връзка между образованието ѝ и преподавателската ѝ дейност. Уверено може да се направи извода, че гл. ас д-р Марина Недкова има богат преподавателски опит, който успешно може да доразвие на по-високо ниво.

Учебната заетост на гл. ас. д-р Недкова се разширява с водените от нея часове по спортно усъвършенстване на представителните отбори на СУ „Св. Климент Охридски“. Тя е треньор на студентките отбори по ски алпийски дисциплини (мъже и жени, 2016-2018; мъже от 2020 досега) и крикет (от 2015-досега).

Гл. ас. Марина Недкова активно участва в дейности, свързани с академичната общност и структурата на Департамента по спорт. Тя е председател на Атестационната комисия от 2021 г., като преди това е била член на същата. Участва в редколегията на Годишника на департамента, рецензент е на доклади за допускане до публикуването им в Сборник от Международната научна конференция, организирана от Департамента по спорт, включва се активно в дейностите на Департамента по спорт, които са свързани с организирането и

провеждането на „Спортист на годината“, летните и зимните форуми на спортните педагози от ВУ в България и студентските спортни практики.

Гл. ас Марина Недкова активно участва в научни конференции (над 20 на брой), където представя своята научна продукция. Била е участник в девет научни проекта като на един е ръководител, на един координатор, а в останалите е участник.

В извън университетската заетост гл. ас. д-р Марина Недкова също е ангажирана с треньорска дейност. Тя има треньорска практика към „Сдружение студентски крикет съюз“ от 2018 до 2023 г. С отбора става Държавен шампион и победител в ЕКС, 2019 и 2020 г. Треньорският опит на Марина Недкова се допълва с работата ѝ в организацията за спорт с интелектуални затруднения „Спешъл Олимпикс“, където работи със състезатели по ски алпийски дисциплини и снегоходки през 2016 и 2017 г. Обществената дейност на Марина Недкова обхваща отговорности като „Секретар на организационния комитет на Европейското първенство по ръग्би-7 (жени), дивизия „А“ (2012 г.); председател на техническата комисия на 6-ти Европейски шампионат по ръग्би-7 (2013 г.); изпълнителен директор на БСКС (2015 г.) и председател на Сдружение „Български студентски крикет съюз“ (2019 г.).

3. Данни за публикуван монографичен труд и неговите научни приноси

Основният монографичен труд, обозначен като хабилитационен, е самостоятелна научна продукция на тема *„Нетрадиционните спортове в образователната система и част от физическото възпитание и спорт във висшите училища в България“*, Изд. „Авангард Прима“, Прес, 2023, 225 стр. Трудът е рецензиран от двама научни експерти в областта на физическото възпитание и спорта. Рецензиите са отпечатани в хабилитационния труд, което не е често срещана практика, но според мен може да послужи като добър пример на други автори. В структурно отношение монографията започва с указателни списъци на таблици, снимки, фигури и съкращения, следва приетите за този вид научни разработки изисквания – увод, основни глави (в този труд са пет), литература и онлайн ресурси и накрая монографията завършва с приложени рецензии, оценяващи стойността на научното издание. Спазването на тези стъпки допринася за ред при изследването, логичност, съгласуваност и добро възприемане от читателя.

Съдържанието по темата напълно отговаря на избраното заглавие, обемът е подходящ за такъв вид научна продукция. Марина Недкова успява да избегне ненужни отклонение от изследваната тема, с което се постига добро разбиране на текста.

Монографичната книга представя в цялостен вид търсенията на автора на основата на задълбочената личностна ориентираност на гл. ас. Недкова към

проблемите на физическото възпитание и спорта във висшите училища (ВУ) както от гледна точка на ниво държавно и университетско управление, така и от гледна точка на организацията на учебния процес по спорт и възможностите за разширяване на учебното съдържание на програмите по спорт във ВУ със спортните дисциплини крикет, ръгби и хокей на трева.

Тя прилага уместен научен подход за теоретико-приложен тип изследване на основата на богатата си спортна и преподавателска практика като преподавател и треньор по крикет, ръгби и хокей на трева, които проучва в действие. В монографията е застъпена силно историческа тематика свързана с преглед на развитието на физическото възпитание във ВУ в Р България и възникването и разпространението на спортовете крикет, ръгби и хокей на трева в световен и национален мащаб. В текста се откроява фокусът на изброените спортни дисциплини и възможностите за практикуването им в университетски условия като учебна дисциплина – Спорт и участието на студентски отбори по крикет, ръгби и хокей на трева в състезания с национален и международен характер.

Авторката не се е задоволила само с теоретичен и исторически преглед в труда си, но е изследвала и представила резултати от състоянието на физическата дееспособност на студентите, занимаващи се с нетрадиционни спортове във висшите училища в България. С особена актуалност са данните от проучването на състоянието на физическата дееспособност на студенти участващи в часовете по физическо възпитание и спорт във висшите училища на страната след близо две години онлайн обучение. С висока методическа и практическа стойност определям разработената и внедрена в практиката от гл. ас. Недкова нормативна таблица за оценяване на физическата дееспособност на студентите. С това тя допринася за актуализиране методиката на оценяване на физическата форма на студентите и предоставя възможност те сами да следят своето моментно състояние. Тези текстове допринасят за изследователския характер на монографията (с.115-119).

Марина Недкова прави самостоятелно мащабно (584 студенти) анкетно проучване (мащабността я определям според наличните възможности на изследовател от университет с неспортна насоченост и съотношението на броя на студентите, които спортуват в университетите), за отношението на студенти, преподаватели и специалисти към ФВС и тяхната оценка за нивото, новостите и проблемите на учебния процес по физическо възпитание и спорт. Този анализ дава много точна и съвременна оценка на състоянието на учебния процес по ФВС в системата на висшето образование и потвърждава опасенията за рязкото понижаване на равнището в последните 20 години.

Изследваната тема е нова за спортната литература у нас. Интерес за мен представлява направеното от авторката разпределянето на спортовете като традиционни и нетрадиционни, популярни и непопулярни, и предпочитани и неpreferирани. След задълбочено проучване Марина Недкова и нейни колеги

(Пеева, Колев) успяват да селектират 15 критерия, по които спортовете да се подредят по популярност в световен мащаб в периода от 2012 до 2022 г. В критичен анализ авторката коментира методиката, определена от Министерството на младежта и спорта, по която спортните федерации се финансират на базата на квалификацията на спортовете като олимпийски и неолимпийски и по този начин се създават предпоставки държавата да „дирижира“ възможностите за развитие на даден спорт у нас (с. 61-68).

Предложенията за законодателни изменения свързани с развитието на студентския спорт са обосновани и разумни.

Монографичното изследване, представено от д-р Недкова има важно значение за развитие на студентския спорт, за спортната теория, история и практическо приложение за подобряване на физическата дееспособност на студентите със средствата на нетрадиционни за България спортни игри.

Авторът Марина Недкова е приложила лични знания по изследваните проблеми, с което е осигурила на своята монографична разработка оригиналност и индивидуалност.

4. Описание на научната продукция и оценка на научните трудове, представени за конкурса

Основната научна продукция е изцяло в професионалното направление и отговаря напълно на научната специалност, по която е обявен конкурсът. Списъкът обхваща публикации направени от 2013 до 2023 г. Количествено за участието си в конкурса, кандидатът гл. ас. д-р Марина Недкова, представя 31 броя научни произведения. Публикациите са разпределени по жанрове като следва: 2 самостоятелни книги, като първата е от монографичен тип, а втората публикувана книга е на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“; 5 статии в научни списания и 24 статии и доклади в научни списания и сборници. В така изброената научна продукция гл. ас. Марина Недкова е самостоятелен автор на 10 от тях, а в останалите е съавтор, като пет от публикациите са публикувани на английски език.

За рецензиране (извън монографичния труд), гл. ас. д-р Марина Недкова е представила 1 книга и 29 статии и доклади. От тях 26 са насочени към физическото възпитание и спорта във висшите училища, а две (3, 11) са с фокус към физическите умения на деца в предучилищна възраст и поддържане на физическа активност на децата в домашна среда. Докладите, поставени в списъка под номера 20 и 22 са свързани с хранене и възстановяване на състезатели по ръгби-7 и проследяване на игрови показатели на състезатели при батиране.

Съдържанието на текстовете ми дава основание да групирам разработките в следните тематични:

- Развитие, възможности, предимства и слабости на физическото възпитание и спорта във висшите училища у нас.
- Анализирани, прецизирани и актуализирани на учебните програми по „Спорт“ във висшето училище – подбор на спортни дисциплини, които да се изучават и практикуват от студентите.
- Мотивиране на студентите към двигателна активност и състезателна дейност чрез средствата на нетрадиционни за нас спортни дисциплини, в случая – крикет, ръгби и хокей на трева.
- Влияние на държавната политика, социални, финансови и географски фактори за популяризирането на спорта в Р. България.
- Физическото състояние на младите хора. Укрепване и поддържане на здравето чрез спорт и правилно хранене от най-ранна възраст.

От избраните от кандидата публикации може да се направи заключението, че тя има траен интерес към физическото възпитание и спорта във висшите училища, неговото минало, настояще и възможностите за по-добро развитие в бъдеще. Гл. ас. д-р Недкова показва задълбочени познания по материята, усет към новаторство и иновации и не на последно място стремеж към усъвършенстване на съществуващите практики, а не отричането им.

Написаните доклади имат теоретичен и практико-приложен принос.

Представените цитирания в документите показват, че предложените идеи и резултати са намерили отзвук в специализираната спортно-научна литература и сред общността на спортните педагози и специалисти.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки по представената научна продукция на кандидата.

Изразявам личното си мнение, че представянето на списъците с таблици, снимки, фигури и съкращения, би било по-удачно да се публикуват в приложение в края на монографичния труд. Основанията ми за тази препоръка са, че така се отнемат много страници и увода започва от 17 страница, с което отслабва силата му и разсейва читателя. Тази препоръка не влияе на качеството на структурата на труда, а представлява лично възприятие.

Намирам за уместно да предложа на гл. ас. д-р Марина Недкова да задълбочи изследванията си в посока установяване нивото на усвояване на технико-тактическите умения при студенти състезатели по крикет, ръгби и хокей на трева в рамките на академичното обучение и методиката на обучението им. Тази информация ми лисваше при прочита на научните разработки. Смятам, че това може да бъде ползотворна насока за бъдещи научни търсения.

Въпросите ми към кандидата са следните:

- ✓ Удачно ли е да се обвързва вид спортна дисциплина с изучаваната специалност от студентите и бъдещата им професионална реализация?
- ✓ Ако смятате, че това е добра практика, моля разяснете за кои специалности и професии биха били най-подходящи нетрадиционните спортове – крикет, ръгби и хокей на трева?

6. Лични впечатления

Познавам Марина Недкова от постъпването ѝ като асистент в Департамента по спорт през 2014 г. Още тогава ми направиха впечатление нейните качества на непоколебимост и ентузиазираност в своите научни търсения, съчетани с практически опит, подхранени с лична ангажираност към атрактивни за студентите инициативи при обучението им по спорт. Мога отговорно да кажа, че тя „събуди“ колектива и ни пренесе в действителността на XXI век и съвременните търсения на студентите. Моите лични наблюдения, а също и рецензирането на научната ѝ продукция ми дават възможност да кажа, че гл. ас. д-р Недкова израства като отговорен изследовател и търсещ преподавател и специалист.

7. Заключение

Монографичното изследване и другите произведения, с които д-р Недкова участва в конкурса показват задълбочено познаване на материята и стремеж към изчерпателно изследване на поставените изследователски търсения. Учебно-преподавателската дейност и тематиката на публикациите са в съответствие с научното направление по обявения конкурс. В качеството си на кандидат за заемане на академичната длъжност „доцент“ гл. ас. д-р Марина Недкова е изпълнила всички минимални национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ.

Като се основавам на гореизложеното, смятам че има достатъчно основания да предложа на научното жури **гл. ас. д-р Марина Николаева Недкова** да бъде избрана на академичната длъжност **„доцент“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по** (Физическо възпитание и спорт – нетрадиционни спортове в образователната система), за нуждите на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (София) и Департамент по спорт.

В качеството на член на научното жури давам своята **положителна** оценка на кандидатурата.

07 август 2023 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Ирен Пелтекова/